



УДК 378.147

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-2447-2456](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-2447-2456)

Новикова Руслана Артемівна доцент кафедри інформаційних комунікацій, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Заслужена артистка України, тел. (097) 294-39-01, <https://orcid.org/0009-0007-3859-7219>

Політова Олена Аркадіївна завідувач кафедри інформаційних комунікацій, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, тел. (097) 577-05-00, <https://orcid.org/0000-0002-6516-0828>

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ТВОРЧИХ ГУРТКІВ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»

Анотація. Створення належних умов для науково-дослідної та творчої роботи учасників навчального процесу та здобуття ними майстерності використовувати ці результати у професійній діяльності – одне основних завдань підготовки висококваліфікованих кадрів у закладах вищої освіти. Молоді спеціалісти з аудіовізуального мистецтва та медіасфери сьогодні мають вирізнятися високою компетентністю, здатністю до самостійного творчого вирішення проблем та вмінням розширювати базові знання, застосовувати у своїй роботі все те нове, що з'являється в науці та практиці. В цьому контексті нині потребує поширення вже набутий досвід впровадження ефективних додаткових засобів розвитку професійних і творчих якостей здобувачів вищої освіти, зокрема, спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво.

Навчання у творчо-дослідницьких гуртках є одним із ефективних методів залучення студентів до практичного дослідження тем, що пов'язані з культурою і мистецтвом. У статті висвітлено досвід роботи науково-творчих гуртків, створених для професійного розвитку здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» на кафедрі інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Зазначено, що участь у таких гуртках дозволяє студентам розкрити свій творчий потенціал, здобути практичний досвід роботи з сучасними



медіатехнологіями, навчитися працювати в команді та втілювати власні ідеї у реальні проєкти. Гурток сприяє розвитку креативного мислення, комунікативних навичок та розуміння актуальних тенденцій у медіа та мистецтві. Робота у гуртках не лише поглиблює знання студентів, а й формує їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці, допомагаючи їм стати впевненими професіоналами у сфері телебачення та артмедіа.

Ключові слова: мистецька освіта, науково-творчий гурток, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, кафедра інформаційних комунікацій, аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Novikova Ruslana Artemivna Associate Professor of the Department of Information Communications at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Honored Artist of Ukraine, tel. (097)294-39-01, <https://orcid.org/0009-0007-3859-7219>

Politova Olena Arkadiivna Head of the Department of Information Communications at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, PhD in History, tel. (097)577-05-00, <https://orcid.org/0000-0002-6516-0828>

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENTIFIC-CREATIVE CLUBS FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN THE SPECIALTY «AUDIOVISUAL ARTS AND PRODUCTION»

Abstract. Creating appropriate conditions for scientific research and creative work of participants in the educational process and enabling them to master the skills needed to apply these results in their professional activities is one of the main tasks in preparing highly qualified personnel in higher education institutions. Young specialists in audiovisual arts and the media sphere today must stand out for their high competence, ability to independently solve creative problems, and capacity to expand their basic knowledge and apply in their work all the new developments emerging in science and practice. In this context, the already acquired experience of implementing effective additional tools for developing the professional and creative qualities of higher education seekers, particularly in the specialty 021 Audiovisual Arts and Production, needs to be disseminated.

Training in creative-research clubs is one of the effective methods of engaging students in practical research on topics related to culture and art. The article highlights the experience of working in scientific and creative clubs established for the professional development of students in the specialty



"Audiovisual Arts and Production" at the Department of Information Communications at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

It is noted that participation in such clubs allows students to unlock their creative potential, gain practical experience in working with modern media technologies, learn to work in teams, and bring their own ideas into real projects. The club promotes the development of creative thinking, communication skills, and understanding of current trends in media and art. Work in the clubs not only deepens students' knowledge but also enhances their competitiveness in the modern labor market, helping them become confident professionals in the television and art media fields.

Keywords: artistic education, scientific-creative club, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Department of Information Communications, audiovisual arts and production.

Постановка проблеми. Одним із основних завдань підготовки висококваліфікованих кадрів у закладах вищої освіти є проведення наукових досліджень, забезпечення творчої роботи учасників навчального процесу та отримання ними навичок використовувати ці результати у професійній діяльності. Молоді спеціалісти з аудіовізуального мистецтва та медіасфери сьогодні мають вирізнятися високою компетентністю, здатністю до самостійного творчого вирішення проблем та вмінням розширювати базові знання, застосовувати у своїй роботі все те нове, що з'являється в науці та практиці.

«Прагнемо досконалості» – гасло колективу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (далі – КСУБГ), тож кожна з кафедр університету постійно намагається тримати високу планку у своїй роботі: вивчати нові тенденції в освітній галузі, впроваджувати інноваційні методи у викладанні навчальних дисциплін та застосовувати новітні інструменти у викладацькій діяльності. Результати роботи з роботодавцями та стейкхолдерами на кафедрі інформаційних комунікацій КСУБГ свідчать про зростаючий суспільний попит на фахівців аудіовізуальної сфери. Ступінь їх затребуваності та конкурентоспроможності на сучасному ринку праці щороку ілюструє вступний конкурс на спеціальність «021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», тож педагоги кафедри нині активно продукують нові ідеї та впроваджують прогресивні методи навчальної роботи зі студентами. Одним із ефективних додаткових засобів розвитку професійних і творчих якостей здобувачів є навчання у творчодослідницьких гуртках, які нині є однією з форм організації наукової діяльності, що спрямована на розширення наукового потенціалу майбутнього фахівця, формування професійного мислення та розкриття його творчих здібностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями ефективності інноваційної діяльності в освітньому процесі займаються багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Проблематику сучасної аудіовізуальної культури в освітній галузі розглядали Волошинова Л. В. [1], питання підготовки викладачів педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання досліджувала Калачова Л.В. [2], про формування медіакультури майбутніх вчителів музики засобами аудіовізуальних мистецтв – Шубенко Н.О.[3], шляхи трансформації сучасної аудіовізуальної культури в контексті наукових гуманітарних концепцій аналізував Железняк С. В. [4].

Про актуальність досліджень впливу творчих і дослідницьких гуртків на підготовку майбутніх фахівців різних спеціальностей у закладах вищої освіти йшлося у публікаціях Гайдукевич С.В. та Семенової Н.П. [5], Лісецької І.С. [6], Дузь Л.І. [7] та ін. Практичні аспекти діяльності студентських гуртків висвітлено також у працях Дубнюка В.Л., Котлярова В.П., Романенка В.В., Козирєва О.С. [8]. Проблематику формування ключових фахових компетенцій при організації роботи студентського наукового гуртка розглядали Кочерга З.Р., Недоступ І.С., Павликівська Б.М., Ган Р.З. та інші.

Наприклад, про вплив сучасних технологій на розвиток науково-дослідних гуртків детально йшлося у статті Гайдукевич С. В. та Семенової Н. П., які запропонували рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування гуртків та підкреслили у висновках важливий результат їх роботи: посилюється професійна спрямованість навчання, адже студенти навчаються робити мультимедійні презентації, формувати доповіді, в яких представляють результати досліджень, пробують себе у написанні тез доповідей та статей, набувають навички ораторства у виступах на семінарах та наукових конференціях, розробляють та виготовляють діючі установки, що безпосередньо впроваджуються у навчальний процес для виконання лабораторних робіт та проведення різноманітних досліджень [5 с. 192].

Лісецька І. С. у своїй публікації наголосила, що саме у межах діяльності студентського гуртка кафедри викладачами виявляються ініціативні та зацікавлені студенти, які продовжують дослідження за обраною темою, і це дійсно допомагає здобувачам фаху оволодіти навичками систематизації, критичного аналізу, логічного викладення та узагальнення отриманих результатів [6]. Л.І. Дузь провела дослідження Положень про студентський науковий гурток, розроблених різнопрофільними ЗВО, зокрема, наголосила на комплексності гурткової науково-дослідницької роботи, що включає взаємодію з керівником гуртка, опрацювання науково-методичних джерел, системні самостереження та їх аналіз на дослідницькій науково-методичній базі [7].



На наш погляд, стисло викладений далі досвід діяльності науково-творчих гуртків здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» на кафедрі інформаційних комунікацій КСУБГ є інноваційним, актуальним та заслуговує на поширення в освітній спільноті.

Мета статті – висвітлити роль і значення діяльності науково-творчих гуртків для професійного розвитку здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» на основі досвіду кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Виклад основного матеріалу. Сучасна аудіовізуальна освіта базується на кількох ціннісно-орієнтаційних моделях: освітньо-інформаційній, виховно-етичній та практично-утилітарній.

Кафедра інформаційних комунікацій КСУБГ здійснює освітню, наукову та методичну діяльність за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа й спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, тому в концепції гуртка важливо поєднати дослідницькі інтереси цих фахів.

У 2023 році гарантом освітньо-професійної програми спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво» започаткований науковий студентський гурток «Медіалабораторія» – як добровільна організація студентів, які зацікавлені у поглибленні знань і опануванні навичками проведення наукових досліджень в інформаційній сфері, зокрема, аудіовізуальному мистецтві та виробництві. Робота гуртка будується у відповідності до напрямів і плану наукової роботи кафедри. Головна мета роботи наукового гуртка – залучити студентів до самостійного дослідження тем, які пов'язані з технологіями створення продуктів аудіовізуального мистецтва, шляхом виконання наукових й творчих проєктів під керівництвом викладача. Завдання гуртка – залучити до роботи студентів, які мають інтерес до науково-дослідної роботи, створивши платформу для обміну досвідом та реалізації спільних наукових і творчих ідей у медіавиробництві. Здобувачі мають можливість поглибити знання зі створення медіаконтенту, навчитися працювати з різними формами аудіовізуальних продуктів та реалізовувати власні медіапроєкти, які не завжди вдається виконати під час навчального процесу.

На заняттях гуртка викладач може вирізнити тих студентів, які мають дослідницькі здібності та мотивацію для підвищення й удосконалення професійних навичок. В межах роботи гуртка студенти розробляють концепції конкурсів, брендів, власних медіапроєктів, пишуть наукові статті у фахові періодичні видання та виступають з доповідями на конференціях, круглих столах і форумах.

Спеціальність «Аудіовізуальне мистецтво» належить до галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Освітня складова цієї спеціальності включає компоненти, що поєднують творчу діяльність із науково-дослідною, тож на кафедрі було започатковано ще й науково-творчий студентський гурток «Мистецтво й артмедіа». На відміну від «Медіалабораторії», його діяльність спрямована на розвиток творчих здібностей студентів через синтез традиційного мистецтва та сучасних театральних і медіатехнологій, формування естетичної культури, критичного мислення та навичок самовираження у проєктах, пов'язаних із мистецькими проєктами, творчими конкурсами, проведенням майстер-класів тощо. Керує цим творчим гуртком доцент кафедри, заслужена артистка України, актриса, режисер-постановник театральних вистав. Мета гуртка – залучити студентів до практичного дослідження тем, що пов'язані з просвітницькою діяльністю, мистецтвом, культурою, принципами й технологіями створення продуктів аудіовізуального мистецтва та виробництва. Окреслені головні завдання гуртка:

- ознайомлення з основами сучасного мистецтва в поєднанні з традиційними художніми практиками та використанням новітніх медіатехнологій;
- розвиток художнього смаку й навичок роботи з сучасними медіатехнологіями;
- залучення студентів до участі у спільних науково-творчих проєктах, виставках, презентаціях, конкурсах тощо;
- підтримка індивідуальних ідей та експериментів гуртківців у галузі аудіовізуального мистецтва;
- формування комунікативних навичок членів гуртка шляхом їх участі у творчих дискусіях, фестивалях, конкурсах і культурних заходах.

Загалом, обидва гуртка мають спільну мету – становлення професійного та особистісного розвитку студентів, активний вплив на формування їх компетентності.

За 2023-2024 роки здобувачі освіти на кафедрі інформаційних комунікацій КСУБГ в рамках роботи гуртків взяли участь у розробці концепції Всеукраїнського конкурсу творчих робіт учнівської і студентської молоді «СОФІТ» та згодом долучилися до нього як учасники в номінаціях «Есе», «Відео» [9]. Саме у цей період значна частина учасників гуртків з власними дослідженнями долучилася до різних міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, форумів, круглих столів та семінарів. Зазначимо, що двічі на рік кафедрою організовується Круглий стіл «Медіаосвіта-медіапрактика», на якому студенти разом з викладачами кафедри та діячами медіасфери репрезентують власні наукові розробки та дослідницькі й творчі проєкти.



Завдяки роботі у гуртках студенти два роки поспіль беруть участь у іміджевому університетському Конкурсі учнівської і студентської молоді «Лідер українства у Серці України» та «Лідер українства: Шлях Бориса Грінченка» зі своїми відеороботами у різних номінаціях.

Результатом гурткової роботи є й онлайн-гра «Шепіт коринців» (<https://lukl.kyiv.ua/onlain-hra-shepit-korintsiv/>), яка розроблялася студентською спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва. Цей приклад ілюструє синергію у діяльності викладачів різних освітніх спеціальностей кафедри. Завдяки їх спільній праці, студенти двох освітньо-професійних програм генерують і реалізують ідеї, які є корисними для їх професійного розвитку, несуть користь суспільству.

Щорічно в рамках роботи гуртка студенти готують власні публікації для збірника наукових праць «Молодий дослідник», який засновано у 2022 році Факультетом української філології, культури і мистецтва КСУБГ для апробації наукових досліджень здобувачами усіх рівнів освіти.

Цікавим досвідом роботи гуртків є проведення студентами старших курсів майстер-класів для здобувачів молодших курсів. У вересні 2024 року був проведений майстер-клас з використання Photoshop на тему «Створення обкладинки для відео на Youtube».

Окрім цікавих обговорень, гурток має результати у вигляді нових відео для науково-історичного розважального ютуб-каналу «Проект Метаморфоза».

В рамках роботи гуртка «Мистецтво й артмедіа» студенти створили відеороботу «Грінченківські вечорниці», яка отримала 2 місце на конкурсі мовно-літературного конкурсу «Словник Грінченка та сучасність».

У XXII Міжнародному медіафестивалі-конкурсі «ПресВесна на Дніпрових схилах» гуртківці здобули III місце в номінації «Аудіовізуальне мистецтво/Радіоробота» з роботою «Казки Бориса Грінченка».

Завдяки спільній роботі членів гуртка були створені такі творчі проекти як: «Кінопаралелі», «Історія театру: театр корифеїв», «Майдан – серце свободи», «Боротьба театральних митців за рідну мову», «Революція гідності. До пам'яті Героїв Небесної Сотні», «Юрій Іздрик. Крізь себе» тощо[10]. Зараз студенти гуртка працюють над створенням аудіовізуального проекту «Українські митці», присвяченого дослідженню внеску та ролі українських художників, акторів і театральних діячів, які формували культурне обличчя нашої країни.

Щороку кафедрою інформаційних комунікацій КСУБГ організовується Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Бібліотека, книга та медіа в сучасній культурі»,

яка має секцію «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво». Цього року відбулася вже десята така конференція – з максимальною кількістю учасників з різних регіонів України. Важливо, що студенти в рамках роботи гуртків завжди готують апробацію тем по своїх проектах, презентують інноваційні ідеї та напрацювання.

Підготовку конкурентоспроможних професіоналів за сучасними освітніми програмами визначено першим серед пріоритетів розвитку КСУБГ на 2023-2027 рр. [11]. Колектив кожної з кафедр університету вбачає необхідним брати активну участь у реалізації цієї стратегії та впроваджує прогресивні методи навчальної роботи зі студентами, поширює власні напрацювання у своїй сфері. Загалом, цей стисло узагальнений досвід роботи науково-творчих гуртків для здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», набутий на кафедрі інформаційних комунікацій КСУБГ, є новим, тож буде також корисним викладачам цієї спеціальності у мистецьких закладах вищої та передвищої освіти.

Висновки. Діяльність науково-дослідницьких та науково-творчих гуртків має надзвичайно важливе значення для професійного становлення та особистісного розвитку студентів, активно впливає на формування їх професійних компетенцій, розвиток творчих здібностей та інтеграцію в освітній процес. Участь у таких гуртках дозволяє студентам розкрити свій творчий потенціал, здобути практичний досвід роботи з сучасними медіатехнологіями, навчитися працювати в команді та втілювати власні ідеї у реальні проекти. Гурток сприяє розвитку креативного мислення, комунікативних навичок та розуміння актуальних тенденцій у медіа та мистецтві. Робота у гуртках не лише поглиблює знання студентів, а й формує їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці, допомагаючи їм стати впевненими професіоналами у сфері телебачення та артмедіа. Досвід гурткової роботи кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка стане у нагоді викладачам, які працюють у напрямі розвитку фахових якостей майбутніх спеціалістів медіасфери, зокрема, здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Література:

1. Волошинова Л. В. Сучасні аудіовізуальні технології у вивченні іноземної мови сучасної аудіовізуальної культури в контексті наукових гуманітарних концепцій; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 152 с.
2. Калачова Л. В. Підготовка викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти до застосування аудіовізуальних засобів навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2015. 20 с.



3. Шубенко Н. О. Формування медіакультури майбутнього вчителя музики засобами аудіовізуальних мистецтв : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2010. 241 с.

4. Железняк С. В. Трансформації сучасної аудіовізуальної культури в контексті наукових гуманітарних концепцій. Питання культурології. 2021. Вип. 38. С. 76-84

5. Гайдукевич С.В., Семенова Н.П. Роль науково-дослідного гуртка в освітньому процесі. Вісник Херсонського національного технологічного університету. 2022. № 4. С. 185-193.

6. Лісецька І.С. Роль студентського наукового гуртка у підготовці майбутніх висококваліфікованих спеціалістів. Сучасна педіатрія. Україна. 2020. 2(106). С. 104-107.

7. Дузь Л. І. Студентський науковий гурток з мови як непрофільної дисципліни: нормативність і практика. Закарпатські філологічні студії. 2022. Вип. 22. Т. 1. С. 160-166.

8. Дубнюк В.Л., Котляров В.П., Романенко В.В., Козирев О.С. Залучення студентів до науково-технічних гуртків – шлях до покращення конструкторської підготовки. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Механізація та автоматизація виробничих процесів». 2021. Вип. 3 (45). С. 3-9

9. Всеукраїнський конкурс творчих робіт учнівської і студентської молоді «СОФІТ». URL: <https://surl.li/hrksrp>

10. Проектна діяльність студентів. URL: <https://surl.li/mtjcjz>

11. Стратегія розвитку Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на 2023-2027 рр. URL: <https://surl.li/xbaukr>

References:

1. Voloshynova, L. V. (2007). Suchasni audiovizualni tekhnolohii u vyvchenni inozemnoi movy suchasnoi audiovizualnoi kultury v konteksti naukovykh humanitarnykh kontseptsii [Modern Audiovisual Technologies in the Study of Foreign Languages and Contemporary Audiovisual Culture in the Context of Scientific Humanitarian Concepts]; Kyivskiy natsionalnyi un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 152 [in Ukrainian].

2. Kalachova, L. V. (2015). Pidhotovka vykladachiv instytutiv pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity do zastosuvannya audiovizualnykh zasobiv navchannya [Training of Instructors at Postgraduate Pedagogical Education Institutes for the Use of Audiovisual Teaching Aids]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04; Kyiv. un-t im. Borysa Hrinchenka. Kyiv, 20 [in Ukrainian].

3. Shubenko, N. O. (2010). Formuvannya mediakultury maibutnoho vchytelia muzyky zasobamy audiovizualnykh mystetstv [Formation of Media Culture in Future Music Teachers Through Audiovisual Arts]: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka. Kyiv, 24 [in Ukrainian].

4. Zheliezniak, S. V. (2021). Transformatsii suchasnoi audiovizualnoi kultury v konteksti naukovykh humanitarnykh kontseptsii. [Transformations of Contemporary Audiovisual Culture in the Context of Scientific Humanitarian Concepts] Pytannia kulturolohii - Issues of Cultural Studies. Vols. 38. (pp. 76-84) [in Ukrainian].

5. Haidukevych, S.V., Semenova N.P. (2022). Rol naukovykh doslidnoho hurtka v osvithomu protsesi. [The Role of the Research Club in the Educational Process] Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnolohichnoho universytetu -Bulletin of Kherson National Technical University. № 4. (pp. 185-193) [in Ukrainian].

6. Lisetska, I.S. (2020). Rol studentskoho naukovooho hurtka u pidhotovtsi maibutnykh vysokokvalifikovanykh spetsialistiv [The Role of the Student Research Club in Preparing Future Highly Qualified Specialists] Suchasna pediatriia. Ukraina - Modern Pediatrics. Ukraine. 2(106), (pp. 104-107) [in Ukrainian].



7. Duz, L. I. (2022). Studentskyi naukovyi hurtok z movy yak neprofilnoi dystsypliny: normatyvnist i praktyka. [Student Research Club on Language as a Non-Specialized Discipline: Normativity and Practice]. Zakarpatski filolohichni studii - Transcarpathian Philological Studies. Vols. 22. 1, (pp. 160-166) [in Ukrainian].

8. Dubniuk V.L., Kotliarov V.P., Romanenko V.V., Kozyriev, O.S. (2021). Zaluchennia studentiv do naukovo-tekhnichnykh hurtkiv – shliakh do pokrashchennia konstruktorskoï pidhotovky. Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. [Involvement of Students in Scientific and Technical Clubs – A Path to Improving Design Training]. Seriiia «Mekhanizatsiia ta avtomatyzatsiia vyrobnychkykh protsesiv» - Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series "Mechanization and Automation of Production Processes". Vols. 3 (45), (pp. 3-9) [in Ukrainian].

9. Vseukrainskyi konkurs tvorchykh robot uchnivskoi i studentskoi molodi «SOFIT». [All-Ukrainian Creative Works Competition for School and Student Youth "SOFIT"]. URL: <https://surl.li/hrksrp> [in Ukrainian].

10. Proiektna diialnist studentiv. [Student Project Activities]. URL: <https://surl.li/mtjcz> [in Ukrainian].

11. Stratehiia rozvytku Kyivskoho stolychnoho universytetu imeni Borysa Hrinchenka na 2023-2027 rr. [The Development Strategy of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University for 2023-2027]. URL: <https://surl.li/xbaukr> [in Ukrainian].